

FORBÍNA

Umělecké sdružení Artes, z. s. - www.zabava-artes.cz

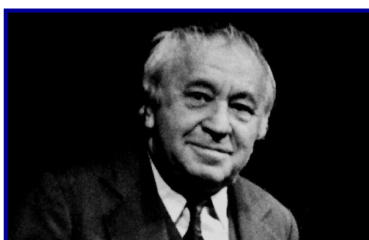
MISTR 2021 SE VYDAŘIL. MASKU LETOS ZÍSKALO JEDENÁCT UMĚLCŮ

Jedenáct mistrů zábavního umění letos převzalo zlaté masky na botelu Albatros. **Strana 2**

Takoví jsme byli. Fotografie „Lojzy“ Valenty. **Strana 15**

Sláva chytrému humoru! **Strana 18**

Kolik opon má Národní divadlo? **Strana 25**

Slovo na úvod

Vážení čtenáři,

již počtvrté Vám Artes přináší svůj kulturní magazín, ve kterém Vám přinášíme pravidelné informace nejen o dění v našem uměleckém sdružení, ale také zprávy z kultury jako takové, vzpomínky na zajímavé osobnosti a zajímavosti z dějin zábavního umění. Nejinak je tomu i v tomto čísle, nicméně s několika výraznými změnami.

Jak jste si jistě všimli, ARTmagazínES se proměnil na FORBÍNU a změnil se výrazně také jeho celkový vzhled. Uvědomili jsme si, že jsme časopis pojali až příliš v retro stylu. Protože se však mezi našimi čtenáři najde i mnoho mladých lidí, zvolili jsme pro novou podobu odlehčenou a provzdušněnou grafiku. Doufáme, že vám tak poskytneme nejen lepší přehled o obsahu, ale i že přilákáme další zájemce o kulturu.

Tak jako ARTmagazínES je i FORBÍNA šířena především formou e-mailové pošty a malým tištěným nákladem v různých kulturních kavárnách a institucích, kromě toho je zdarma ke stažení na našich internetových stránkách. Jak zjistíte v jednom z dalších článků, od příštího roku budou články FORBÍNY, které se nevejdou do tištěné verze vycházet jednou za čtvrt roku, vycházet jako FORBÍNA ONLINE na nových artesovských internetových stránkách. Díky tomu se z FORBÍNY stane skutečný kulturně-informační portál o aktuálním dění. Kromě toho zapojíme i sociální sítě, takže od příštího roku nás naleznete také na facebooku a YouTube. Proto nezapomeňte sledovat naše internetové stránky, kde se dozvíte aktuální informace.

Protože nové číslo vychází v období Vánoc, na závěr bych Vám za celý Artes i za redakci FORBÍNY, tedy za mne, PhDr. Václava Soldátu a další autory z Kolegia Artesu, chtěl popřát krásné prožití svátků, hodně pěkných chvil s rodinou u vánočního stromčku a konečně také krásný nový rok – jak jinak, než s FORBÍNOU v ruce.

Tomáš Hejna

Obsah čísla

ZPRÁVY Z ARTESU

1

**Mistr zábavního umění se
vydařil. Masku si letos odneslo
11 umělců**
Co chystáme v příštím roce

1

4

KULTURA AKTUÁLNĚ

6

Kultura opět trpí

6

**I po desítkách knih o V+W je
co objevovat**

7

KRÁTKÉ ZPRÁVY Z KULTURY

9

FOTOSERIÁL

15

VZPOMÍNKY NA...

19

KALENDÁRIUM

23

Z HISTORIE ZÁBAVNÍHO UMĚNÍ

25

ZÁBAVNÍ UMĚNÍ V REGIONECH

27

MISTR 2021 SE VYDAŘIL. MASKU LETOS ZÍSKALO JEDENÁCT UMĚLCŮ

Artes ani letos nezapomněl na své hvězdy, a tak již po šesté oslovil členy Kolegia, aby ze svého středu vybrali osobnosti, které si odnesou tradiční zlatou masku a titul Mistr zábavního umění. Již podruhé jsme se sešli na palubě botelu Albatros, tentokrát 5. září odpoledne.

Bylo tedy ještě dostatečně teplo na to, abychom se před začátkem samotné akce sešli na kryté zahradě botelu. Zatímco v minulém roce se musela návštěvnost předávání Mistrů omezit na velmi malé množství účastníků kvůli pandemickým nařízením, letošní ročník se stal místem setkání velkolepých hvězd české zábavy. Především se zde sešlo devět z jedenácti oceněných.

Petra Černocká rozdávala úsměvy na všechny strany, stejně jako **Petra Janů**. Obě dámy české popmusic byly setkáním potěšeny a dokonce se spolu daly i vyfotografovat. Poslední z nominovaných dam, **Heidi Janků**, se bohužel nemohla kvůli práci osobně zúčastnit, a tak nám poslala jen pozdrav z dálky.

Pavel Zedníček dorazil ve společnosti své paní a psíka. **Martin Dejdar** byl zřejmě nejvýrazněji viditelnou osobností, a to díky výraznému červe-

němu saku, i když kouzelník **Pavel Kožíšek**, celý v černém, mu směle konkuroval. Ve velmi dobré náladě dorazil také skladatel **Zdeněk Barták**, který byl na Albatrosu jako jeden z prvních. Společnost mu dělal dvorní fotograf a manager **Jiřího Krampola Miloš Schmiedberger**, který přijel převzít ocenění za nemocného herce. Veliký zájem ze strany novinářů byl především o **Jiřího Lábusa** a také **Tomáše Magnuska**. Poslední z oceněných, **Jožka Zeman**, bývalý disžokej a současný předseda **Uměleckého sdružení Artes**, celé předávání moderoval spolu se známou spisovatelkou **Marií Formáčkovou**. Celý večer uvedl hned na začátku **Ludvík Bohman**, ředitel **Intergramu**.

S mnoha oceněnými dorazily i jejich rodiny a blízcí. Výraznou osobností byl zpěvák **Martin Maxa**, zatímco **Zdeněk Troška**, který se v poslední době stáhl do ústraní, se snažil být i tentokrát spíše nenápadný. Nicméně Marie Formáčková si ho přesto našla, aby s ním pro všechny zúčastněné udělala malé interview. Přiznal se, že zvěsti o jeho konci v pozici režiséra jsou založeny na skutečnosti, a že už se mu do dalších filmů, rozhodně ne pokračování již existujících sérií úspěšných komedií, nechce. Po „place“ pobíhal také **Steve Lichtág**, známý režisér, který se ujal i natáčení celého večera. A zapomenout nesmíme ani na populárního zpěváka **Standu Hložka** nebo dirigent **Václava Hybše**.

Letošní ročník byl ale významný nejen kvůli účasti mnoha známých osobností. Artes zde poprvé představil tablo s portréty dosavadních **Mistrů zábavního umění**, kteří byli oceněni v posledních šesti ročnících. Tablo, rozšířené o další osobnosti, naleznete uvnitř **Forbíny** jako volnou přílohu. Rovněž zde Artes uvedl **Speciál** svého **ARTmagazínuES** (nyní **Forbína**) a čtenáře tak seznámil s novinkami, které chystáme na příští rok (podrobněji na straně 4). Výjimečný a potěšující byl i zájem novinářů, jejichž počet na předávání v letošním roce významně vzrostl.

Šestý ročník předávání **Mistrů zábavního umění** patří jistě k nejzdařilejším, nicméně ty příští budou jistě ještě úspěšnější. To ovšem ukáže až čas. Nyní nezbývá než čekat na příští ročník, o kterém Vás budeme včas informovat v některém z příštích čísel **Forbíny**.

Tomáš Hejna

Co chystáme v příštím roce

Vždycky je důležité plánovat dopředu, a Artes není v tomto ohledu žádnou výjimkou. Proto si Vás již nyní dovolíme seznámit s několika chystanými novinkami, které bychom rádi v příštím roce přinesli širší veřejnosti i našim členům.

Především se jedná o významnou změnu našich **webových stránek** a jejich celkového směřování. Dosud se stránky Artesu věnovaly především propagaci jeho činnosti a sloužily k informování jeho členů a Kolegia. Nyní prošel web radikální proměnou a bude sloužit zároveň jako kulturně informační portál, kde chceme informovat o současném dění v kultuře, o osobnostech, které Artes zastupuje a kde bychom rádi propagovali jejich premiéry, představení, nová alba, filmy nebo

ných videopořadů a zajímavých dokumentů. V nejbližší době Vás čeká například série krátkých videí věnovaných **Mistrům zábavního umění**, krátký **dokument o Vlastu Burianovi** s novinářem **Ivanem Černým** a rovněž krátké video věnované **Jaroslavu Seifertovi**, který má v příštím roce výročí. Nový web, stejně jako facebook a YouTube, kanál bude spuštěn na začátku ledna.

V roce 2022 se chystáme navštívit s některými

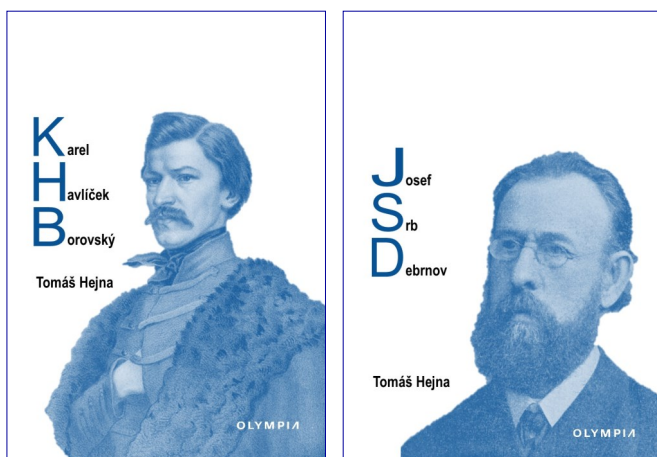

knihy. Rovněž **Forbína**, kterou nyní držíte v ruce, bude mít na těchto nových stránkách svůj prostor, a to jako **Forbína online**, kde budou další články, pro které již nezbyde v tištěné verzi místo. Změny názvu artesovského časopisu jste si mohli všimnout už nyní, nicméně v příštím roce výrazně rozšíříme jeho šíření po internetu i v tištěné podobě.

Spolu s novými webovými stránkami nás čekají také nové **facebookové stránky** a nový **kanál YouTube**, pro který chystáme několik pravidel-

osobnostmi umělecké školy v Praze a okolí a představit jim také zajímavé osobnosti prostřednictvím komponovaných pořadů **Mistři do škol**. Podobné pořady jsou naplánovány také ve spolupráci s **Tomášem Magnuskem** a **Obcí spisovatelů**, s **Nakladatelstvím Olympia** a sdružením **Ze Srdce**, s nímž Artes dlouhodobě spolupracuje na návštěvách domovů seniorů. Rovněž se pokusíme získat pro Artes stálou scénu v centru Prahy, o níž zatím jednáme. Společně s Obcí spisovatelů bychom se také rádi zúčastnili příštího roční-

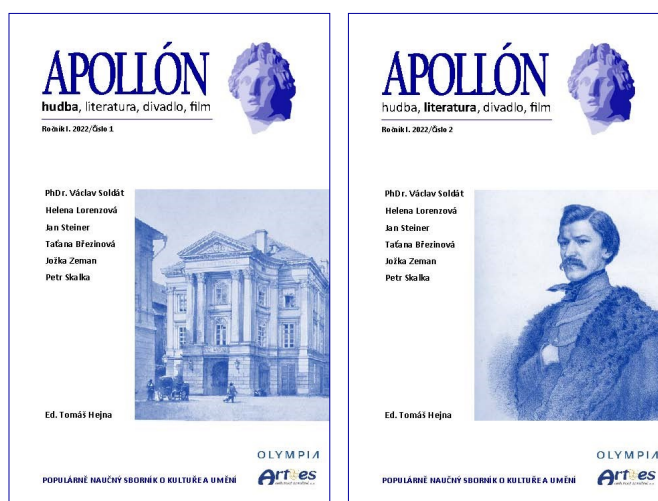
ku **Světa knihy**, kde bychom mohli mít společnou „shortstage“ a prezentovat naše píšíci členy i další osobnosti zábavního umění.

Novinky se chystají také ve spolupráci s Nakladatelstvím Olympia, s ním už Umělecké sdružení Artes pracuje již několik let, a kde vyšly například Artesem propagované či dotované tituly **Zábavní umění v šesti kapitolách**, **Umřít pro film?**, **Triumf vůle**, **Tvůrci zábavního umění**, **Uctívači kulatého božstva** nebo **Vlasta Burian na scéně!**. V roce 2022 vyjde knižně seriál **Střípky zábavního umění**, který běží na webu www.zabava-artes.cz již od začátku minulého roku. Redaktoři **Forbíny** rovněž připravují populárně-vzdělávací **Slovník zábavního umění**, kde budou vysvětleny nejrůznější odborné i zákulisní termíny užívané umělci a lidmi kolem nich. Artes rovněž mediálně podpoří novou edici vzdělávacích brožur o významných i polozapomenutých českých osobnostech, která bude distribuována především do škol a knihoven. První díly budou věnovány **Karlu Havlíčku Borovskému**, **Františku Xaverovi**, **Haugwitzovi**, **Jaroslavu Seifertovi**

a **Otomaru Korbelářovi**. Rovněž je v přípravě nový sborník Olympia a Artesu s názvem **Apollón**, věnovaný historii, zajímavostem a aktualitám v zábavním umění. Vycházet bude čtyřikrát do roka a první díl, zaměřený na hudbu, bychom rádi uvedli mezi čtenáře v únoru 2022.

Důležitá je pro nás samozřejmě také propagace Artesu i jeho osobností, a proto jsme se dali dohromady s několika novináři a navázali kontakt s tištěnými médii. Jejich prostřednictvím budeme osobnosti, které Artes zastupuje, prezentovat širší veřejnosti. V současné době se jedná především o spolupráci s **Pražským magazínem** a **Mozaikou**, magazínem věnovaným čistě kulturnímu prostředí.

Podrobnosti o novinkách se budete dozvídat nejen na stránkách **Forbíny**, ale také na našem již novém webu a facebookové stránce. Proto Vás prosíme, abyste sledovali aktuální dění v Artesu a podpořili nás.

Redakce

FORBÍNA
Umělecké sdružení Artes, z. s. - www.zabava-artes.cz

FORBÍNA
www.zabava-artes.cz **online**

Kultura opět trpí

Míň peněz na kulturu, omezení pro diváky, omezení pro umělce, nejistá budoucnost. To jsou věci, s nimiž se nyní musí potýkat organizátoři kulturních akcí i jednotliví umělci a interpreti. Přelom roků 2021 a 2022 je jen pokračováním již tak neutěšeného stavu, který bohužel nejspíš ještě dlouho potrvá.

V uplynulých dvou letech se díky pandemii v české kultuře ledacos změnilo. Snad poprvé od doby druhé světové války byla uzavřena vládou všechna kina, divadla i koncertní sítě, byly zrušeny premiéry a promítání filmů, divadelní představení i koncerty. Dokonce jsme dospěli do stádia, kdy některé významné osobnosti kulturního dění musely opustit své profese a věnovat se jiným zaměstnáním, aby přežily. Finanční ztráty na všech „uměleckých frontách“ jsou neuvěřitelné a již nikdy se je nepodaří nahradit, zvláště při celkem liknavém jednání našeho již tak obtížně fungujícího Ministerstva kultury.

Po lockdownu zvítězil hlad po kultuře. To když se lidé po dlouhé nucené pauze znovu vraceli na své oblíbené akce a festivaly. Některé z nich se však v letošním roce vzkřísit nepodařilo a fanoušci si musí počkat, zda bude příští rok lépe. Další hlásily úspěšný průběh, nicméně omezení, která byla státem nařízena nebo doporučována, situaci značně stěžovala. Ještě štěstí, že Češi si svoji cestu vždycky najdou. „*Kdo konzumuje, nemusí mít respirátor*,” stalo se základním heslem pro účast na všech možných akcích.

Jedním z velkých témat se stal také nedostatek papíru a dalších materiálů, tolik potřebných pro fungování našeho velmi rozsáhlého „literárního světa“. Nakladatelé se museli omezit pouze na vybrané tituly a mnoho z nich přesunulo rozsáhlé části svých edičních plánů na příští rok. V mnoha případech se snížila i kvalita na úkor ceny – tiskárny trpí stejně jako jejich klienti, peněz je málo a stát většinu nakladatelů nedal nic. Jen některými lidmi předsazenou myšlenku, že knihy vlastně nejsou kultura, ale průmysl. Že se knihy dostaly vlivem pandemie do velkého úpadku, dokazují i letošní čísla Světa knihy a Podzimního kniž-

ního veletrhu v Havlíčkově Brodě. Méně vystavatelů, méně hostů, méně návštěvníků. A knihkupectví zejí většinu dne prázdnotou nebo mají mnohem menší návštěvnost, než na jakou jsme byli zvyklí.

Ovšem tradičně jedním z nejvýznamnějších období pro kulturní vyžití je doba Vánoc, která přímo láká ke konzumaci hudby, divadelních představení i filmových produkcí, při níž se obvykle plní prodejny s CD a DVD nosiči i knihkupectví. A letos? Koncertní představení na Vánočních trzích byla opět spolu s trhy zrušena. Divadla a kina sice fungují, nicméně v respirátorech a je jen otázkou času, než dojde i na ně, stejně jako na koncertní sítě a sály. Ostatně rapidní úbytek diváků hlásí všichni. Senioři, obvykle nejpočetnější skupina zákazníků vyhledávající před Vánoci možnost nákupu dárků v podobě knih, CD či vstupenek do divadel, se bojí vycházet kvůli pandemii a tím méně nakupují. Ostatní nyní obrací každou korunu, než se rozhodnou ji utratit za kulturní vyžití. A to nemluvíme o vlivu růstu cen různých komodit na kulturu jako celek – třeba elektřiny a pohonných hmot.

V historii byla kultura vždy jedním z nejdůležitějších prostředků pro zachování klidu ve společnosti a pro její udržení na civilizačním vrcholu. „*Chléb a hry*,” to bylo hlavní heslo už ve starověkém Římě. V různých krizových obdobích se však vždy ocitala kultura na rozcestí, a záleželo čistě jen na společnosti, jak se k ní postaví. Na společnosti a na, řekněme, rozumu vyšších orgánů, jestli dostatečně docení její hodnotu a význam pro běžný chod společnosti. K podobnému rozcestí se nyní blížíme i my. Doufejme, že se na něm vydáme tou správnou cestou. Protože úpadek kultury se napravuje vždy jen velice těžko a vede k jedinému – „*barbarům před branami*“.

Tomáš Hejna

I po desítkách knih o V+W je co objevovat

Není to dlouho, co se na knižních pultech objevila nová kniha novináře a spisovatele **Františka Cingera** *V&W – Jiří Voskovec & Jan Werich*. Velkoformátová publikace, doplněná velkým počtem fotografií, mnohdy jen vzácně veřejnosti prezentovaných nebo zcela nových, je již několikátou autorovou knihou na toto téma a řadí se mezi skutečně nespočetné publikace o Voskovci s Werichem, takže by se mohlo někomu zdát, že se jedná o zcela vytěžené téma, kde nelze říct nic nového. Ve skutečnosti je opak pravdou. Ať už jsou vědomosti čtenáře o V&W jakékoliv, v této

publikaci rozhodně zjistí řadu nového a dosud netušeného či jen málo prezentovaného.

Měl jsem možnost setkat se s autorem a přirozeně padla také výše nadnesená otázka: „*Co bylo ještě možné napsat nového o Voskovci a Werichovi?*“ Dřív než jsem se mohl pořádně začíst do textu knihy, měl jsem tak možnost od samotného autora vyslechnout, na které pasáže je třeba se soustředit.

Při práci s archivními materiály na zcela jiné autorově knize narazil František Cinger na unikátní dokumenty, které se týkaly otců V&W, o nichž toho běžný čtenář zatím opravdu mnoho neví. Přitom, jak autor naznačil, jsou možná rodinné poměry tím nejdůležitějším, co svedlo oba umělce dohromady a dopomohlo jim k nezvyklému

osobnímu souznění. Vypovídající je již název kapitoly **Bolestné a radostné dětství – bez otců**. Ani Voskovec ani Werich si totiž svých otců příliš neužili a co víc, složité poměry během první světové války jim oběma přinesly řadu osobních traumat.

„*Otec Vratislav Werich byl vrchní úředník v „První české vzájemné pojišťovně ... se sídlem ve vlastním paláci ve Spálené ulici v Praze 1‘. Pracoval v oddělení revizí!*“ dozvídáme se o otci Jana Wericha a dále můžeme číst výběr z několika jeho dopisů, z jejichž čtení v mnoha případech až zamrazí. Například jeho dopis z ledna 1918 adresovaný matce: „*Má drahá maminko! Včera večer, když jsem přišel domů, tatínek nepromluvil ani slova. Po dlouhé kázání (asi za hodinu), ve kterém bylo všechno možné obsazeno, mi řekl, že nesmím na tři dny z domu. Psaní, které jsem včera minil Ti napsat, se mu nelíbilo, tak mi nadiktoval sám...*“ Jak čtenář jistě pochopí, během války žil Jan jen s tatínkem a s maminkou si pouze dopisoval. Bylo mu pouhých 13 let!

Další pasáže jsou samozřejmě věnovány také příběhu Jiřího Voskovce. Jen na ukázkou jedna z jeho vzpomínek: „*Pro mne válka znamená, že se to valí. Vylo to něco úplně nového, co rozvrátilo svět okolo mě. Okamžitě vypukly velké změny. Otec zmizel z mého života. Taky bratr zmizel z mého života, ačkoliv z toho jsem měl radost, protože mě jenom trápil a otravoval. Ted' jsem byl jediný mužský, se svou sestrou a matkou. Mužský? Ma-*

linký chlapeček, že jo. Ale cítil jsem se určitým způsobem důležitý. Zkrátka rodinný rozvrat. Matka se v těchto dobách chovala báječně. Od té chvíle se mnou začala zacházet jako s dospělým člověkem. Začala se mnou jednat s otevřeností a požadovala ode mě odpovědnost.“

Kniha přirozeně mapuje celý život obou umělců, včetně působení v Devětsilu, Osvobozeném divadle nebo prvních filmů. V mnoha případech pracoval autor s celou řadou dobových materiálů a unikátních novinových výstřižků. Ovšem jednou z nejpůsobivějších a nejzajímavějších kapitol je bezesporu ta s názvem **Anabáze s koncem na Broadwayi**. Mapuje totiž nejen útěk Voskovce a Wericha před druhou světovou válkou, jejich pobyt tam, ale i předzvěsti rozpadu autorské dvojice. Právě pasáže věnované Voskovcově životu ve Francii a USA mají svoji nespornou hodnotu, protože v tomto rozsahu se tématu zatím málokdo (snad ještě nikdo) nevěnoval. Mimochodem i v tomto ohledu se čtenáři dozví řadu málo známých faktů. Tak například věděli jste, že při návratu do Spojených států Amerických byl Voskovec na udání z domova považován za sympatizanta komunismu a proto skončil v internačním táboře na Ellis Islandu?

Pokračovat dál v popisu obsahu knihy Františka Cingera by znamenalo připravit čtenáře o jedinečný zážitek z jejího čtení a uvedené příklady snad dostatečně potvrzují, že jeho nová kniha *V&W – Jiří Voskovec & Jan Werich* rozhodně stojí za přečtení a má skutečně hodně co nového na-

bídnout. Čistým svědomím tak na závěr říkám, že koupením této publikace, byť cenově poněkud dražší, rozhodně není co pokazit a udělá radost každému se zájmem o tato témata, ať už si ji koupí čtenář pro sebe, nebo jako vánoční dárek.

Tomáš Hejna

PF 2022

Artes
UMĚLECKÉ SDRUŽENÍ, z.s.

Po roce opět Prix Bohemia Radio živě

Už po třicáté sedmé se 21. října 2022 odehrála soutěžní přehlídka Prix Bohemia Radio, která udílí ceny za nejlepší rozhlasovou tvorbu. Popáté hostila soutěž Olomouc, kde se po roční pauze mohli zájemci opět sejít naživo při besedách se svými oblíbenými interprety. Minulý ročník totiž proběhl kvůli pandemii pouze online. Tuto možnost sice mohli využít lidé i při letošním ročníku, nicméně řada z nich si akci nenechala ujít.

Reportáž, drama, dokument a multimédia, to jsou kategorie, v jejichž rámci letos soutěžilo před mezinárodní porotou devadesát šest děl. Celá soutěž je podle žánrů rozdělena do čtyř dnů, během nichž je možné si zmíněná díla poslechnout. Vítězi jednotlivých kategorií se stali: Brit Jensen a Jiří Slavičinský (dokument), Tomáš

Kremr (reportáž), Roland Schimmelpfennig – autor, Aleš Vrzák – režisér, Klára Novotná – redaktor/dramaturg, Jan Trojan – autor hudby, Tomáš Pernický – zvuková a technická realizace (drama Černá voda) a Katarzyna Michalak, Magdalena Świerczyńska-Dolot (multimédia).

Zajímavý byl také doprovodný program, během kterého zahráli herci z Divadla Petra Bezruče (Ostrava) představení Transky, body, vteřiny (hra o atletce Zdeně Koubkové) a který zahájil koncertem Rozhlasový Big Band Gustava Broma pod názvem Večer filmových melodií. Slavnostní večer se odehrál v Moravské filharmonii Olomouc. Během tohoto večera byla předána i Cena Thálie za nejlepší výkon v rozhlasové hře, a to Libuši Švormové za roli ženy ve hře Děti pekla. Do Síně slávy ČRo byla uvedena Jana Klusáková, tlumočnice, překladatelka a publicistka. Bohatý byl také doprovodný program, jehož součástí kromě odborných přednášek a diskusí byla například i spolupráce s Kavárnou potmě a desátý ročník běhu pro Světlušku.

Po Haně Maciuchové převzal pomyslné žezlo Čestného prezidenta festivalu herec Igor Bareš, původem právě z Olomouce, kde má rodinný dům po rodičích. Sám několikrát zdůraznil, že spolupráce s Prix Bohemia Radio a především ČRo je pro něj pocta, a že si rozhlasu váží i jako důležitého média. Sám vystupuje na divadle, v televizi a právě v rozhlase, kde ho lidé mohou zaslechnout v mnoha pořadech a inscenacích.

Jan Steiner

Svět knihy po roce opět potěšil čtenáře

V posunutém termínu, za přísných hygienických podmínek, v menším prostoru, a s méně vystavovateli. Tak lze charakterizovat průběh letošního mezinárodního knižního veletrhu Svět knihy Praha, opět v prostorách Průmyslového paláce Výstaviště Praha, a to od 23. do 26. září 2021. Nicméně není důvod si stěžovat. Po ročním půstu přišli všichni zapálení čtenáři, kteří si cíleně našli v programu své oblíbené spisovatele nebo

jim blízká témata. Je pravdou, že návštěvnost se letošní ročník řadil k těm horším – podle oficiálních čísel přišlo 34 000 návštěvníků. Nicméně vzhledem k faktu, že se příchozí museli prokázat u vchodu průkazem o očkování, negativním testu či potvrzením o prodělané nemoci, a že se celý veletrh odehrával v respirátorech či rouškách, je i toto číslo velmi optimistické. O něco menší byl také počet vystavovatelů, kteří se ve-

Laurent Binet

letrhu účastnili. Vypadla tak například nakladatelství Al-Press, Marco Polo nebo nakladatelský gigant Grada, nicméně i tak přijelo své nové knihy předvést 288 vystavovatelů na 152 stáncích. Během veletrhu se zde vystříдалo 607 účinkujících na 481 oficiálních programech.

Hlavním hostem letošního ročníku byla Francie, a tak byl program plný zajímavých osobností francouzské literatury. Zřejmě nejžádanějším se stal spisovatel Laurent Binet, na jehož autogramiádu se stály fronty až do prostoru foyeru.

Doprovodný program probíhal také mimo areál výstaviště. Kromě oblíbeného Gauče ve stromovce a známé galerie DOX se programy uskutečnily

také v Kavárně Potmě, Památníku ticha nebo Divadle Na zábradlí.

Přestože účast diváků na veletrhu byla letos nižší než v posledních letech, samotný veletrh a jeho pestrá nabídka byly velikým úspěchem v kulturní stagnaci posledního covidového roku. Můžeme jen doufat, že příští ročník již bude probíhat za příznivějších okolností, a že se počty návštěvníků i vystavovatelů opět zvýší. Nicméně velké díky patří organizátorům veletrhu, kteří i přes velmi náročná opatření měli odvahu letošní ročník uspořádat a dovedli ho k úspěšnému konci.

Tomáš Hejna

Rok Karla Havlíčka Borovského

Po roční přestávce způsobené pandemií se letos znovu odehrál Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě, a to jeho již 31. ročník (15. – 16. října 2022). Platí o něm bohužel to samé, jako o většině ostatních kulturních akcí letošního roku. Návštěvnost byla menší (přibližně 75%, 12 000 lidí), stejně jako počet vystavovatelů (130), a i zde platila přísná hygienická opatření. Nicméně to nic nemění na tom, že si řada pravidelných návštěvníků nenechala tento veletrh ujít.

Chtělo by se říci, že Podzimní knižní veletrh je regionální záležitostí, ovšem ve skutečnosti se do Havlíčkova Brodu sjíždí kvůli knihám stovky a tisíce lidí z různých koutů republiky, počínaje Prahou. Ani letošní rok nezklamal. „Přijela jsem vla-

kem až z Bystřice,“ svěřila se jedna ze zákaznic, která si dokonce zařídila ve městě nocleh, aby mohla druhý den navštívit besedu. Těch bylo i letos velké množství a každý si v nabízeném programu našel své. Novinkou byly programy v prostorách nové budovy Krajské knihovny Vysočiny, která stojí v sousedství kulturního domu, kde se Podzimní knižní veletrh odehrává. Mezi nejnavštěvovanější patřilo setkání s překladatelem Martinem Hilským či beseda s Alenou Mornštajnovou.

I letos bylo během veletrhu uděleno několik literárních cen. Tradiční Cenu Kraje Vysočina, udělovanou za nejkrásnější knihu o tomto kraji, získal Nezávislý podmelechovský spolek a Miloš Doležal, a to za sborník To už se nikdy nebude opako-

vat. Cenu města Havlíčkova Brodu za grafický román Štěfáník získalo nakladatelství Labyrint, Cenu tiskáren Havlíčkův Brod za nejkrásnější dět-

skou knihu titul Jak barevná je modrá: letem světem autismem od Markéty Vítkové a Kateřiny Čížkové, kterou vydal Spolek pro Sedlčansko a Královéhradecko. Udělena byla i Cena čtenářů Krajské knihovny Vysočiny a posluchačů Českého rozhlasu Vysočiny. Předána byla spolku Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého za knihu Lipnická bible: štít víry v neklidných časech pozdního středověku od Lucie Doležalové a Karla Pácvského.

Příští ročník proběhne 14. a 15. října 2022 s hlavním mottem Hledání normálního světa.

Tomáš Hejna

Ceny Thálie letos získalo víc umělců. Mezi nimi i nositelky titulu Mistr zábavního umění Iva Janžurová a Jitka Molavcová

Historická budova Národního divadla ožila 10. října letošního roku opět slavnostním předáváním tradičních cen Thálie, udělovaných Hereckou asociací nejlepším divadelním hercům. Tentokrát se ovšem jednalo o večer poněkud odlišný od předchozích ročníků, a to nejen datem konání (běžně je Thálie předávána v březnu), ale také počtem oceněných, který byl tentokrát vyšší. Mohla za to vynucená roční přestávka, kdy kvůli pandemii proběhlo předávání v loňském roce pouze on-line přenosem.

Za nejdůležitější herecký obor činohry se tak letos dočkalo ocenění hned šest herců, ačkoli běžně se udílí pouze jedné herečce a jednomu herci. Tentokrát si skleněnou vázu odnesly Iva Janžuro-

vá a Libuše Švormová, kategorii mužů zvítězili Alois Švehlík a Jaroslav Satoranský. In memoriam byly ceny uděleny také Zdence Procházkové a Karlu Urbánkovi, kteří v uplynulém roce zemřeli. Již zmíněná Jitka Molavcová byla oceněna za celoživotní mistrovství v oblasti muzikálu a divadelní hudby. Za operní činnost převzala cenu Eva Randová, mezzosopranistka, jeden čas ředitelka Státní opery v Praze známá po celém světě. Za přínos a celoživotní dílo v baletu si ocenění odnesl tanečník Jaroslav Slavický, v oboru alternativního divadla Ján Sedal a za loutkové divadlo Tomáš Dvořák. Z mladých umělců zazářila pětadvacetiletá Denisa Barešová. Za propagaci a šíření divadelního umění na televizních obrazovkách odešel s Thálií dramaturg Jaroslav Someš.

Během večera byla předána také Cena České akademie divadelníků, udělovaná profesionálními herci a nositeli Cen Thálie. Tentokrát byl oceněn herec a režisér Jan Kačer, jehož divadelní a filmovou dráhu mohou diváci sledovat již padesát let.

Všem oceněným gratulujeme.

Tomáš Hejna

Neuvěřitelná výdrž živé legendy

V roce 1931 u nás ještě vládl jako prezident Tomáš Garrigue Masaryk, v Duchcově a Frývaldově došlo ke stávce, během níž zemřelo a bylo zraněno několik dělníků, odehrála se celá řada demonstrací v rámci Mezinárodního dne boje proti nezaměstnanosti, v Praze byla otevřena zoologická zahrada, ve světě potom bylo slavnostně otevřeno Empire State Building, Japonsko obsadilo Mandžusko jako předzvěst blížící se války, Kanada se stala součástí Commonwealthu a Mexiko součástí Společnosti národů. Tolik k tomuto roku Wikipedia. A to vše, či přesněji následky toho, by si mohl pamatovat Jiří Suchý, kdyby v říjnu tohoto roku dokázal cokoliv vnímat. Je mu totiž neuvěřitelných devadesát let. Narodil se 1. října 1931 v Plzni – a stále se těší velmi dobrému zdraví a pracovním úspěchům.

Nedávno jsem měl možnost navštívit představení Semaforu Možná, že jistě, ale určitě snad, kde se Jiří Suchý, přestože je autorem, nevyskytoval. Vystoupil však na začátku a otevřeně přiznal, proč tomu tak je. „Vím, že jednou nebudu, a tak chci, aby to po mě už převzali jiní,“ řekl, i když tato citace není úplně přesná a jen vystihuje základní myšlenku jeho úvodního poselství. Přesto byla hra výborná a byl z ní cítit Suchého humor, přestože on sám by hře neobyčejně dodal na lesku.

Jinak je ale vitalita jednoho z našich předních humoristů, dramatiků, herců, principálů a divadelních podnikatelů, spisovatelů jednoduše neuvěřitelná. I v pokročilém věku se Jiří Suchý chová stále vitálně, vystupuje na veřejnosti, zpívá v různých pořadech a poskytuje rozhovory. V jednom z nich, který poskytl Aleši Cibulkovi pro

Týdeník Rozhlas, o sobě řekl: „Je to trochu nesvobodné. Nevíc mě děsí ta představa, že si lidé říkají: ‚Hele, už sem zase leze ten starej legenda!‘“ To na otázku, jestli není trochu nesvobodné být živoucí legendou. A Jiří Suchý měl jistě pravdu. Živoucí legendou opravdu je.

Jiří Suchý vlastně začínal svoji kariéru jako grafik v ateliérech Propagační tvorba. Zde se setkal s Františkem Vláčil. S ním při schůzkách ve slavné Redutě připravoval Jiří Suchý první rozhlasové programy, ovšem pouze privátní. Už tehdy se setkal se skladbami ze západu, hlavně s populárním jazzem a rock and rollem, a tento zájem se u něj ještě prohloubil během vojny, kdy se dostal k nelegálnímu vysílání rozhlasu z Mnichova. Po návratu začal působit v Redutě, ale nedlouho poté se podílel na založení Divadla Na zábradlí a v roce 1959 už následovalo spolu s Jiřím Šlitrem založení Semaforu. Zde, po mnoha peripetiích s minulým režimem, působí Jiří Suchý dodnes.

Jiří Suchý při předávání ceny Mistr zábavního umění

O jeho působení coby zakladatele divadla, spolupracovníka (a přítele) Jiřího Šlitra, dramaturga, skladatele, textaře, herce a spisovatele by bylo možné napsat ne jen krátkou zprávu, ale celý článek, nebo ještě lépe celou knihu (a existuje jich hned několik). Proto zde nebudeme zacházet do detailů a jenom zmíníme, že i ve svých deva-

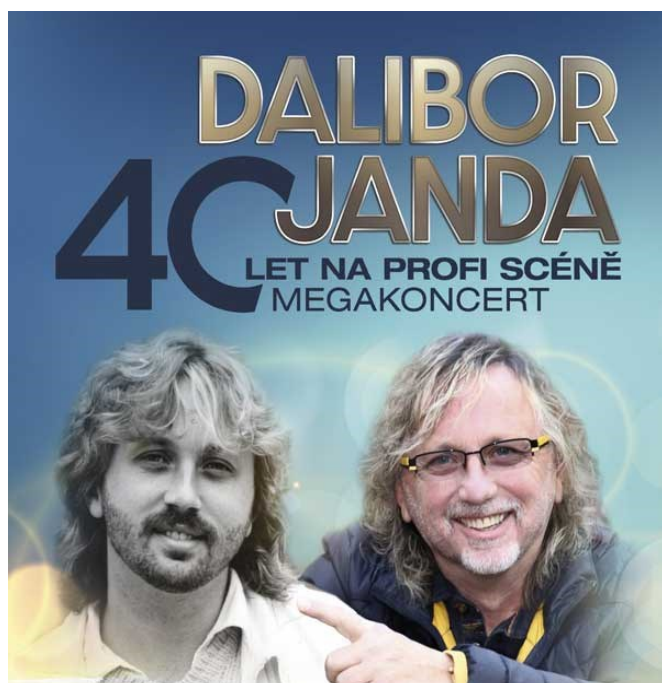
desáti letech velmi úspěšně působí jako herec i autor. V roce 2021 vyšly například jeho knihy *Klaun to zkouší znovu* a *Kondenzovaný humor*. Rovněž se uskutečnily tři výstavy k jeho jubileu, Suchý dotočil celovečerní film a v jeho divadle, momentálně již dlouho fungujícím v prostorách pražské ulice Dejvická, byly před diváky odehrány čtyři premiéry. Přitom by nikdo při pohledu na Suchého jeho věk nedokázal správně odhad-

nout, protože na požehnaných 90 let zdaleka nevypadá.

Jiří Suchý je držitelem celé řady ocenění, včetně několika státních vyznamenání, jako je Medaile Za zásluhy II. stupně (1995), Čestná medaile T. G. Masaryka (1998), Cena Ministerstva kultury (2005) nebo Řád Tomáše Garrigua Masaryka (2013). V roce 2016 obdržel rovněž cenu Mistr zábavního umění Artes.

Tomáš Hejna

Trochu prokletý výroční koncert

V roce 2020 oslavil zpěvák Dalibor Janda krásné výročí 40 let na profesionální hudební scéně. Za tu dobu se zařadil mezi české stálce a přední české rockové zpěváky. Bohužel koncert v Lucerně, který za účelem oslav připravoval v březnu 2020, musel být hned několikrát z důvodů pandemie odložen. Nejprve na 16. prosince 2020, potom na 21. březen 2021, na 7. prosince 2021 a nyní již na květen příštího roku. Megakoncert plný oblíbených písniček i hostů je tak odložen celkem po páté.

Mezi tím si Dalibor Janda, rovněž v Síni slávy zábavního umění Artesu, prožil závažný pobyt na nemocničním oddělení Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. Sám se později vyjádřil v tom smyslu, že druhý břeh nebyl daleko, a že doslova

„už nechce žít jako kaskadér“. Problémy měl zpěvák se srdcem a prodělal celkem dvě operace. Hned po nutné rekonvalescenci se však opět pustil naplno do práce a děkoval všem svým fanouškům, kteří mu přes sociální sítě vyjadřovali svoji podporu. Zároveň tak vyvrátil zkažky o možné ztrátě paměti, které se šířily bulvárním tiskem.

Dalibor Janda se narodil jako Václav Janda 21. března 1953 v Drahotuších u Hranic a jeho výstup po žebříčku slávy rozhodně nebyl jednoduchý, zvláště za minulého režimu, který jeho hudbu považoval za nesocialistickou. Přesto se Dalibor Janda udržel v sedle a postupně získal i tři Zlaté slavíky a prodal přes dva miliony desek. Získal tak i Zlatou desku a Platinovou desku. Dlouhodobě spolupracoval s textařem a spisovatelem Janem Krůtou (rozhovor s ním naleznete na stránkách www.zabava-artes.cz), z jejichž spolupráce vznikly i slavné hity jako je *Kde jsi?*, *Hurikán*, *Žít jako kaskadér* nebo *Oheň, voda, vítr*. V roce 2021 vyšlo zatím jeho poslední album s názvem *Moment*, které vyšlo jako dárek fanouškům k Jandově výročí.

Přestože koncertní šňůra Dalibora Jandy neměla průběh, jaký by si zpěvák ke svému výročí zasloužil, fanoušci se na něj nadále těší a jistě si na Megakoncerty, odložené kvůli pandemii, rádi počkají. My jen můžeme Daliboru Jandovi dodatečně popřát k úspěšné čtyřicetileté kariéře i k uzdravení a také mnoho úspěchů v jeho další kariéře.

Helena Lorenzová

Zemřela československá hudební legenda Meko Žbirka

Smutnou zprávu oznámila zpěvákova rodina na jeho oficiálních profilech na sociálních sítích. Zpráva se poté lavinovitě šířila slovenskými a i českými médii. Pokud se totiž o některém zpěvákovi dalo bez obalu tvrdit, že je hvězdou československou, byl to právě „Meko“. Zpíval slovensky, ale hovořil i plynou česťinou. Nicméně i většina jeho českých fanoušků, zvláště fanynek, měla v oblibě jemnost jeho hlasu, která vynikala právě pokud hovořil svým rodným jazykem.

Miroslav „Meko“ Žbirka se narodil 21. října 1952 v Bratislavě a širšímu obecenstvu se stal známý

v roce 1977, kdy spolu se skupinou Modus, kterou v patnácti letech spoluzakládal, Jánem Lhotským a Marikou Gombitovou vyhrál Zlatou bratislavskou lyru. Úspěch tehdy získala píseň Úsmev. O pět let později založil s Lacem Ličeničem populární skupinu Limit, která ho provázela většinou jeho umělecké kariéry. Už v roce 1982 se stal prvním Zlatým slavíkem na Slovensku a spolu s Waldemarem Matuškou byl v té době jediný, kdo dokázal porazit Karla Gotta. Později získal celou řadu ocenění a v roce 2007 se čtyři z jeho alb, Doktor Sen, Sezónne lásky, Modrý album a Modus, umístila na seznamu stovky nejúspěšnějších slovenských alb (sestavil deník Nový čas). Mimochodem všechna v první polovině.

Přestože některá média šířila nepodložené zvěsti o smrti „Mekyno“ Žbirky na následky onemocnění covidem, jeho rodina potvrdila, že zemřel na následky vážného zápalu plic, s nímž nebyl v nemocnici léčen poprvé. 21. října letošního roku se měl objevit v pražské Lucerně, kde měl probíhat jeden z jeho koncertů. Ten však byl právě pro zdravotní stav zrušen a odložen. Žbirka již od 14. října ležel v nemocnici a psal svým fanouškům vzkazy po sociálních sítích. Smrt si pro velkého umělce přišla 10. listopadu. Miroslavu „Mekymu“ Žbirkovi bylo 69 let. Populární zpěvák, kterého znali také posluchači Českého rozhlasu Dvojky z jeho oblíbeného pořadu Mám rád, byl známý především svými hity Biely kvet, zažni, Atlantída nebo Čo bolí, to prebolí.

Tomáš Hejna

POZOR! Od ledna zprávy aktuálně!

POZOR! Od ledna začínají nové stránky ARTESU i Forbína fungovat zároveň jako kulturně-informační portál pro všechny zájemce o zábavní umění. Nové informace se tak k vám budou dostávat pravidelně každý týden, včetně reportáží přímo z koncertů, představení, předávání ceny

a dalších akcí. Rozhovory, vzpomínky, aktuality. Nezapomínejte proto sledovat nové stránky ARTESU a jejich obsah, a to včetně nového facebookového profilu a YouTube kanálu.

Redakce

Takoví jsme byli

Všechny fotky jsou z archivu Lojzy Valentý, kterého mnozí znáte z jeho působení jako šéfa pražských Klubů mládeže: Děčka, Rubínu, Amfory, Řeznické a dalších. On ale mimo jiné vždy chodil s foťákem a všude zaznamenával kumštýře kolem sebe. Hodně fotek vzniklo ještě daleko předem, třeba na beatových koncertech, ale i na vojně se skupinou VOJ Miloslava Šimka. Další zajímavosti můžete najít v rozhovoru na www.zabava-artes.cz/osobnosti.

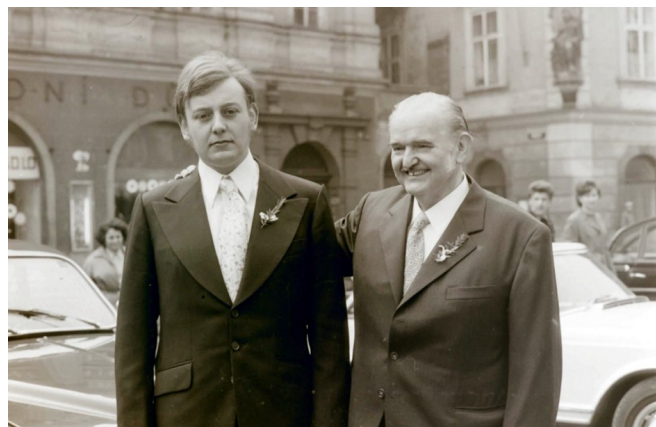
Tak se pokochejte, jak to vypadalo za mlada:

„Pod svícem“, v klubu novinářů v Pařížské rád zpíval i Miky Volek a Crazy Boys.

Rodiná fotka ze svatby Tomáše Linky, otec a syn. Legendární František Spurný (také šéf Lucerny), první manžel Yvetty Simonolové, s jejich synem Tomášem.

Slavný polský zpěvák Czeslaw Niemen na koncertu v Lucerně vedle Michala Prokopa a Přemka Černého.

Spokojení zakladatelé klubu Olympik Jiří Grossmann a Miloslav Šimek.

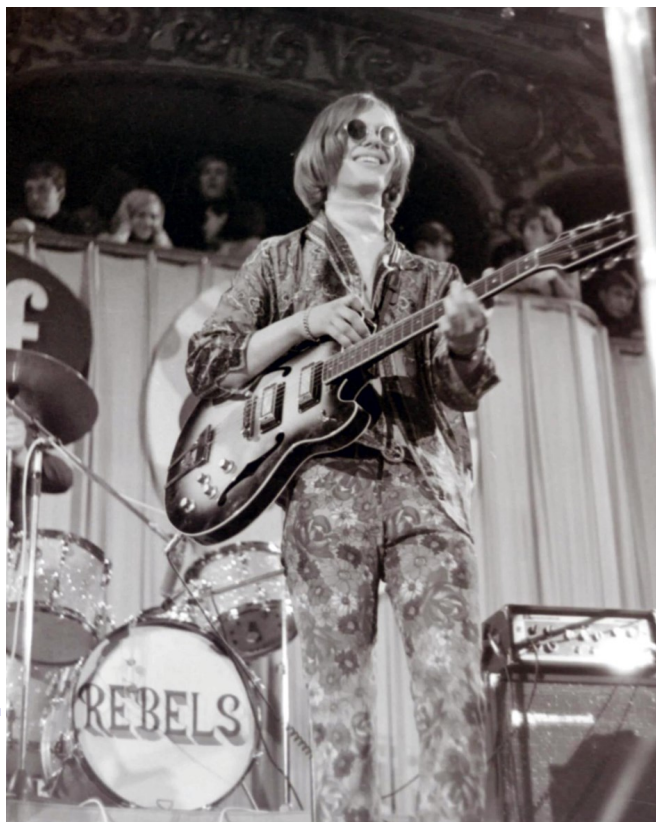
Ještě vlasatý rebel Jiří Korn na beatovém festivalu.

Jiří Grossmann a Jiří Brabec nad novou písničkou Semaforu.

Skupina Olympic vyráží do světa. Tenkrát ještě mohl Lojza s foťákem až k letadlu. Od shora Láďa Klein, Petr Janda, Pavel Chrastina, Mirek Berka a František Ringo Čech.

Country Beat Jiřího Brabce (z něj vidíte ale jen nohy na dělu). Před nimi tančí sourozenci Romanovi.

Před Braniborskou bránou Miky Volek, vpravo Lojza Valenta a jejich český přítel z NDR. Při návratu z návštěvy Západního Berlína zadržela Mikyho a Lojzu policie. Vezli si knížky o Pražském jaru 1968. Vyslýchala je státní bezpečnost Stasi a byli v NDR odsouzeni na rok a půl za státu nepřátelské štvání.

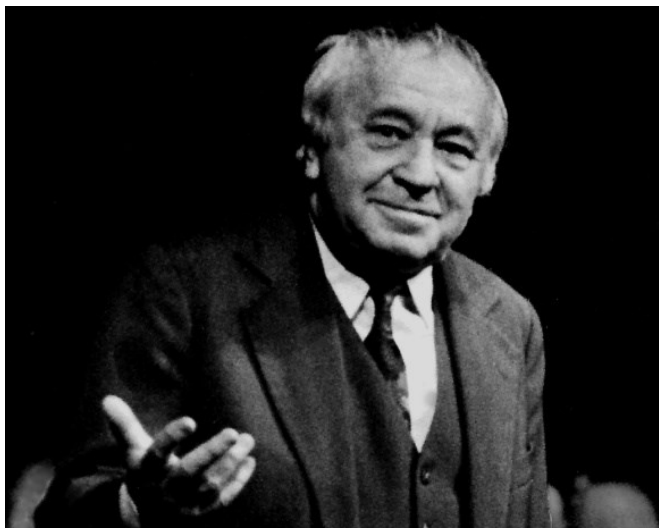

Určitě poznáte: Yvone Přenosilová v duetu s Karlem Gottem. Nevíme, kde to bylo ani co to bylo za duet...

Byla to určitě zajímavá léta i Vašeho mládí. Užívejte si je.

Lojza Valenta a Václav Soldát

Sláva chytrému humoru! Vzpomínka na Miroslava Horníčka

Několikrát v životě jsem s úspěchem použil jeho bonmot při návštěvě zubaře. Na otázku diváka v jeho *Hovorech*, zda ho také někdy bolí zuby, odpovídal: „*Já nevím, oni si je tam všechny nechali!*“ Je zajímavé, že všichni moji zubaři byli vždy obzvláště pečliví a snažili se mi ty zbývající dlouho zachraňovat.

Měl jsem to štěstí, že jsem mohl uvádět jedno jeho setkání *Hovory s diváky*. No uvádět, on povídal a já se bavil. Ale dodnes si toho vážím a pamatuji si. Proto také občas sáhnu po jeho vzpomínkách a připomínám si.

Již při hraní v Divadle ABC s Janem Werichem v padesátých letech dokázal i mistra improvizací překvapit svými replikami. Ale sám zazářil až v jeho samostatných, jak později nazval *Hovorech*. Měl jsem vlastně dvojnásobné štěstí, když jsem ho poprvé viděl na jevišti divadla v Mariánských Lázních, kam často jezdil a na pozvání Hotelové školy udělal představení pro nás, středoškolské studenty.

Při mnoha jeho představeních jsem si všiml, že „v každém hledišti je někdo, kdo se nesměje. Někdo nechce, někdo neumí, někdo neví čemu. Může to být třeba nedostatek smyslu pro humor.“ A jinde dodává: „*Smiřme se s tím, že vám se nelíbí to, co se líbí mně. Netrapme se tím. Nic na světě tu není pro všechny, všechno je jenom pro někoho,*

a hlavně tu je pro každého něco.“

Když jsem vzpomněl zmínku o smyslu pro humor, tak opravdu platí, že my jsme dodnes na humor, legraci, srandu, snad i smích, nějak hákliví. „*Přecitlivělí a choulostiví.*“ V historii jsme se často utíkali k jinotajům. A mocní tohoto světa se cítili napadáni, snižováni ve své velikosti, degradováni, zesměšňováni a ponižováni.

Je to dost pravděpodobné ale třeba i u některých běžných profesí. Vzpomeňme si třeba na protesty požárníků po uvedení Formanova filmu *Hoří, má panenko*. Nepochopili, že to není film proti nim, ale o nectnostech ve společnosti.

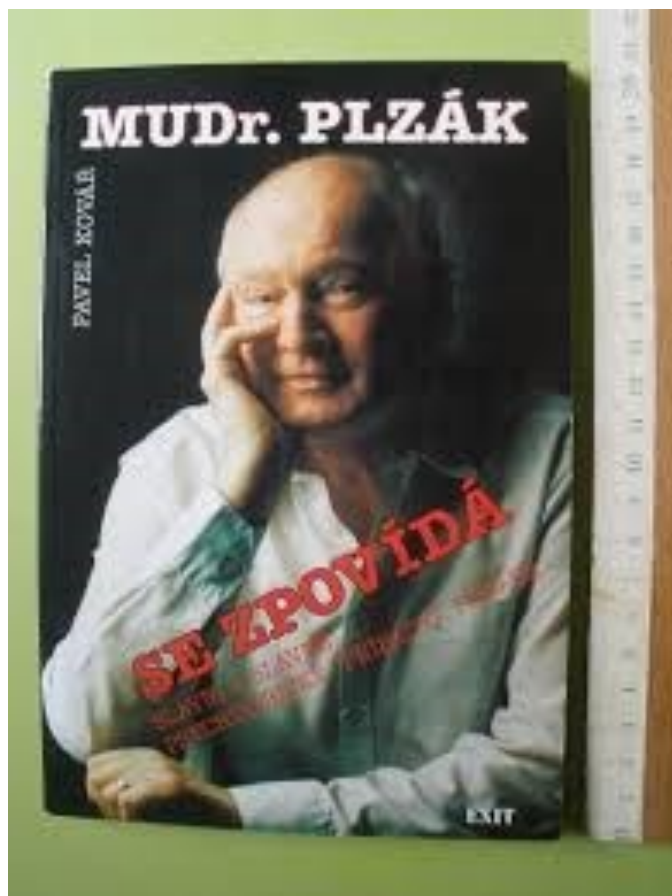
Horníček vyznával a věřil „*v laskavé světlo humoru, v jeho něhu, dobrotu a schopnost sbližovat.*“ Lidé rádi mluví i o věcech, kterým nerozumí. Čím má někdo větší úřad, ale třeba i v hospodě, kde chce být třeba jen více slyšet, získává pocit, že může prosazovat své osobní názory. S úřadem se cítí, že může vydávat své názory za normu, prostě: „*Komu Bůh dal úřad...*“ A jinde je to třeba jen obyčejný dojem, že kultura je oblast, které přece každý rozumí. Stejně jak fotbalu, řízení státu, ekonomice a můžete si doplnit další.

V této souvislosti cituje Horníček Jana Wericha: „*Humor je boj s lidskou blbostí. V tomto boji nemůžeme nikdy vyhrát. Ale nikdy v něm nemůžeme ustát.*“

A Horníček dodává: „*Pozor na zmýlenou. Ten, koho považujeme za blbce, považuje za blbce nás. Jde o to se nevyvraždit!*“

PhDr. Václav Soldát

LÁZEŇSKÁ VZPOMÍNKA NA MUDR. MIROSLAVA PLZÁKA

Pobyt v lázních občas provázejí i chvíle čekání. Na procedury, na večeri, na manželku, která se kráslí na vycházku, a tak člověk rád sáhne po nějaké knížce z knihovničky. Takové knihovničky se už naštěstí rozšířily i u nás z knih, které lázeňští hosté přivezli, ale ponechávají na místě pro další. Nejvíce tomuto bohublému zvyku holdují Němci, hodně i Rusové, ale naštěstí se najdou dárci typu „čtenáři čtenářům“ i mezi Čechy.

Spíše samá odpočinková četba, staré detektivky, ale k mému potěšení jsem našel i vzpomínky kdysi velmi známého a neméně populárního psychiatra MUDr. Miroslava Plzáka.

Stále je frekventovaný jeho výrok, že pokud je muž přistižen při mimomanželském vztahu, tedy nevěře, tak má „zatloukat, zatloukat, zatloukat!“ Doktor tvrdil, že to nikdy neřekl. Jak jsem ho poznal, tak nejspíše nelhal, ale tento výrok mu udě-

lal značnou popularitu. Byl totiž nejen špičkovým primářem, který pomáhal mnoha umělcům, ale také výrazným popularizátorem řešení konfliktů manželských vztahů. Se svými glosami a radami vystupoval mimo jiné v Semaforu i na dalších víceméně zábavných pořadech.

Na kdysi populárním festivalu humoru „Olomoucký tvarůžek“ odpovídal pan doktor na dotazy diváků, třeba: „Co má manželka udělat v situaci, kdy se muž neprojeví jako muž?“ Se zcela vážným výrazem a odborně znějícím hlasem odpovídal (parafrázuji): „To je velmi vážná situace v manželském životě a záleží na ženě, jak se s ní vyrovná. Je ale jednoduché řešení. Dámy, zapíšte si! Zcela klidně, bez ironického či sarkastického tónu proneste jednoduchou větu: Václave, nevysiluj se, hlavně, že jsi projevil snahu! Opakuji: Václave...“ V zákulisí se vedle mě sedící asistentky zhroutily ze židlí.

Doktor Plzák se hodně věnoval humoru a v životě se potkával s mnoha předními umělci, kteří uměli rozdávat legraci i přímo „srandu“. Studoval, jak to dělají a co je za tímto uměním. Vzpomínal zkušenost Miroslava Horníčka, že: „podle reakce na humor se pozná inteligence partnera či diváka.“ Tedy ne IQ nebo vzdělání, ale sociální inteligence, úroveň chápání světa a života kolem sebe. Říkalo se, že do Osvobozeného divadla V+W i Divadla ABC W+H chodí lidé s maturitou (a ta měla tehdy nějakou úroveň). A k Buriánovi, že chodí tak zvaní obyčejní lidé s nižší mírou vzdělání a vkusu. Ale oba komici zasahovali diváky univerzálně. Pravda je, že k Buriánovi jezdily sanitky pro diváky, kteří zde utrpěli křeč bránice a u Wericha prý jedna paní v hledišti dokonce předčasně porodila.

Doktor Plzák sbíral i zcela konkrétní zkušenosti předních mistrů zábavy a humoru.

„Humor si nemůžete vymyslet, ten musí umělec napadnout,“ nebo: „Humor se nelze naučit!“ Jen si připomeňme vzpomínky na Vlastu Buriana, jak mistrně dokázal improvizovat, nakonec i ve fil-

mech, kde toho uměl dokonale využít. I Werich byl známý tím, že nedodržel předepsaný text a občas ho překvapily improvizace Miroslava Horníčka, kdy se i sám překvapeně rozesmál. Stačí si pustit dochované záznamy třeba *Těžké Barbory*, *Balady z hadrů* a dalších her již po válce.

„Dělání legrace je dřina! Je třeba ověřeno, že divák se vydrží smát nejvíce jeden a půl hodiny.“

Pokud by komik stále k divákům valil humor, tak se z komiky může dostat až k trapnosti. Pokud je něčeho příliš, tak se herec může dokonce z ničeho nic stát i protivným. Jakýmsi neznámým způsobem se vyčerpá. Upozorňoval, že nebezpečný je i tak říkajíc intelektuální humor, které-

mu jen málo lidí rozumí (viz. některé současné stand up produkce). To věděli a postupně se naučili jak Jan Werich, který do svého divadla zařadil i moderní balet a hezké tanečnice, tak i třeba v Semaforu Jiří Suchý, Grossman a Šimek a další. Legrace, glosy, písničky, hezké zpěvačky, nečekané gagy a tak dál. Ale bránice si musí chvílemi odpočinout.

Nebyl by to ale odborník na manželské vztahy, kdyby nezdůraznil, že *„Komično působí významně na ženy! Kdo je neumí rozesmát, tak to má u nich trochu špatné!“*

PhDr. Václav Soldát

Jeviště budiž pochválena. Prkna, která znamenají svět - část I.

Tak se mi v noci zdálo, jak stojím na podiu! Kde a proč, to už nevím. Ale připomněla se mi podia, na kterých jsem opravdu v životě stál, a s nimiž jsem si musel, když jsem se tvářil jako režisér, nějak poradit. Ono totiž, jak mě praxe naučila, není jeviště jako jeviště a podium jako podium.

Na většině z nich jsem ale nestál jako herec, recitátor, konferenciér, natož pak zpěvák (i když i to se mi jednou přihodilo). Jak jsem začal v umění „rozum brát“, tak si člověk čím dál, tím více uvědomoval, že jakékoliv jeviště a samozřejmě i celý prostor před ním hraje nesmírně důležitou roli. Že jeho zvládnutí se významně podepisuje na úspěchu umělecké produkce u diváků. A že, pokud chci připravit, produkovat a režirovat jakýko-

liv program či vystoupení, musím brát v potaz mnoho podmínek, které právě prostor, jeviště i hlediště vytvářejí.

Vzpomněl jsem si na předscénu Wericha s Horníčkem, kde meditoval nad divadlem asi takto: *„Tady, na scéně, je jeviště. A tady se jeví děje, dramata, události. Naproti je hlediště, a odtud se hledí, a sedí tam diváci. A celé to je divadlo.“*

Pokusím se vzpomenout na různá jeviště a hlediště, která jsem za léta zažil.

Ochotnické divadlo v Plané u Mariánských Lázní bylo v okrese dost vyhlášené. A tehdy se každé léto hrál vybraný repertoár na přírodní scéně v místním parku. Samozřejmě vždy *Lucerna* a *„mlynář převáděl paní kněžnu“* přes skutečný potůček, plac mezi stromy byl doplněn o namalované kulisy a byla to vesnická náves i mlýn. Diváci si z blízké hospody přinesli pivo a byli rušeni jen zvuky kácejících se kuželek z hospodského kuželníku. Žádné mikrofony, vše museli herci zvládnout jen svým hlasem, na stromech byly lampy a nějaké stály i *„před jevištěm“*. Bylo mi šestnáct a hrál jsem nějakého vesnického chasníka.

Vzpomněl jsem si na to, když jsem po letech stál na jevišti otáčivého **divadla v Českém Krumlově**. Ve dne to vůbec nemělo atmosféru, ale byla a je

to součást zámeckého parku a přemýšlel jsem, jak ho využít. Nakonec jsme využili jen samotný „Zámček“, který byl jevištěm. Inscenovali jsme začátkem roku devadesát pro Čedok reklamní akci pro rakouské cestovky a turisty „Zimní radovánky českých pánů“. Park ožil myslivci se smečkami loveckých psů, jezdci na koních, mezi stromy byli kejklíři a plivači ohně, při procházce parkem a kouskem zámku dostávali hosté medovinu. Jevištěm vlastně byl celý zámecký park. Teprve nedávno jsem měl možnost sedět v otáčivém hledišti a kochat se mistrovstvím Karla Rodena jako Sherlocka Holmese a užívat si využití přírodních scénérií, které zde dokonale hrají a dotváří atmosféru uměleckého zážitku.

Na stadionech se vždy stavěla podia z různých praktikáblů a už tady šlo o volbu vhodného místa. Muselo se počítat se vzdáleností od diváků, s počasím jak pro účinkující, tak pro diváky, s technikou (zvuk, světla i bezpečí). Krásné bylo, když ve slavném „bramborářském“ družstvu nechali postavit na hřišti dřevěné kryté podium s hrdým nápisem „Košetice sobě“.

Tenkrát, tedy myslím léta před rokem devadesát, chtěla mít každá kapela či hudební skupina špičkového zpěváka, svoji zvukovou aparaturu, tedy reprobedny (čím dále tím větší), odposlechy, les mikrofónů nejlépe pro každý nástroj, stanoviště zvukaře ve středu hlediště (a tedy bez ohledu na diváky) a mnoho dalšího, třeba klavír (o šatnách nemluvě). A během třeba velkého plesu Květů docházelo zákonitě k přestavbám. Jedna parta bourala, druhá připravovala a pak stavěla, a to vše ve vymezeném čase, aby program plynule probíhal. Neexistovalo, aby se třeba na půl hodiny program přerušil a čekalo se, až se technici a zvukaři i muzikanti milostivě dostaví k vystoupení. A při tom bourání a stavění by se neměli vzájemně rušit, neměli by hlavně rušit

diváky či posluchače.

Byl to často boj, protože každý chtěl mít pro sebe ty nejlepší podmínky a mnozí si i hráli na velké „umělce“. Chápal jsem to, ale můj zájem byl podřídit vše, i techniku, výslednému celku. Proti zvukařům (říkalo se jim i hluchaři) jsem občas prohrál, pokud nezasáhnul přímo zpěvák či zpěvačka, kterým ovšem také záleželo na tom, aby byl zvuk dobrý. Někteří dokonce pochopili, že kapela nemá překrývat zpívání, dnes se říká frontmana. To dokonale uměl ohlídat Jaromír Mayer u Evy Pilarové. Pořád si také pamatuji pokyn Karla Vlacha, když hnal svoje muzikanty na podium slovy: „Pánové, ke strojům!“

A tak jsem se za pochodu musel učit. Třeba kam postavit klavír, tedy křídlo. Dodnes nevím, proč má stát vždy u kapely vlevo, jistě kvůli celkovému zvuku orchestru. Ale například Jiří Brabec, šéf *Country Beatu*, musel mít klavír nastaven tak, aby byl on sám vždy vidět. Tedy nejen vlevo, ale i v takovém úhlu, aby divák vnímal jeho osobu a stačilo mu otočit tvář, když říkal třeba recitativ ke zpívání Nadi Urbánkové jak „pekař peče housky a málo mě má rád...“

Problémem byly občas šatny pro účinkující, hlavně když jich bylo víc. Příslovečný je hlavně bývalý **Palác kultury**, dnes **Kongresové centrum**, na Vyšehradě. Byl postaven pro stranické sjezdy KSČ. Velké prostory, obří konferenční sál, pohodlná křesla vhodná k usínání diváků a množství více méně schůzovních místností, obří vyhlídkové prostory nad Prahou. A teď tu dělejte ples či abiturientské setkání Lékařské fakulty. Za šatny slouží kanceláře v zázemí, vesměs úplně jinde, než jsou předpokládána jeviště a podia. A musely se „oživit“ velké a prázdné prostory nějakými produkcemi. Navíc tam byla mizerná akustika.

PhDr. Václav soldát

Historická výročí prosince a začátku ledna

5. 12. 1884 – Bylo otevřeno Prozatímní národní divadlo v Brně. Premiéru měla hra J. J. Kolára Magelona

13. 12. 1924 – Spisovatel a novinář Rudolf Těsnohlídek inicioval postavení prvního vánočního stromu na náměstí v Brně

13. 12. 1995 – Po dvaceti letech byl otevřen vyhořelý Veletržní palác v Praze. Stal se sídlem sbírek moderního umění Národní galerie ČR

16. 12. 1851 – Karel Havlíček Borovský byl deportován do Brixenu, kde vznikla jeho díla Křest sv. Vladimíra a Tyrolské elegie

17. 12. 1938 – Jaroslav Foglar uveřejnil v časopise Mladý hlasatel první díl kresleného seriálu Rychlé šípy

19. 12. 1926 – V Brně měla premiéru nová Janáčkova opera Věc Makropulos podle stejnojmenné divadelní hry od Karla Čapka.

19. 12. 1945 – Vyšlo první číslo časopisu pro nejmenší Mateřídouška, který vychází dodnes

20. 12. 1915 – V Praze se natáčel dnes již zapomenutý rakousko-uherský film Dík válečného sirotka

20. 12. 2000 – Vypukla krize v České televizi

21. 12. 1834 – Premiéra hry Josefa Kajetána Tyla Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka. Veřejně tak poprvé zazněla i budoucí hymna Kde domov můj?

21. 12. 1886 – Premiéra baletu Mořice Angera Štědrovečerní sen v Národním divadle v Praze

22. 12. 1812 – Ředitel Stavovského divadla Jan K. Leibich postavil v libeňském záměčku pro své hosty první vánoční stromek v Praze

24. 12. 1796 – Konala se premiéra Rybovy České mše vánoční a to v chrámu Povýšení svatého Kříže ve Starém Rožmitále

Narození

1.12.

1709 – František Xaver Richter, hudebník († 12. září 1789)

1958 – Martin Zahálka, herec

1967 – Nela Boudová, herečka

2.12.

1834 – František Šimáček, novinář a nakladatel († 5. května 1885)

1980 Libor Bouček, moderátor

3.12.

1902 – Olga Scheinpflugová, herečka († 3. dubna 1968)

1910 – Achille Gregor, spisovatel († 30. ledna 1998)

1923 – Otakar Schindler, malíř a scénograf († 22. října 1998)

4.12.

1882 – Franta Sauer, český proletářský spisovatel († 26. března 1947)

1942 – Jan Spálený, bluesový hudebník

5.12.

1870 – Vítězslav Novák, český hudební skladatel a pedagog († 18. července 1949)

1909 – Josef Stelibský, klavírista, kapelník a hudební skladatel († 28. dubna 1962)

1950 – Jitka Němcová, televizní a filmová scenáristka, režisérka a filmová pedagožka

6.12.

1937 – Jiří Kodet, herec († 25. června 2005)

1957 – Pavel Koutský, český filmař animovaných filmů

7.12.

1891 – Ferenc Futurista, kabaretní komik († 19. června 1947)

1913 – František Čáp, režisér († 13. ledna 1972)

1928 – Zdeněk Mahler, spisovatel, publicista, historik a muzikolog († 17. března 2018)

24. 12. 1937 – Karel Čapek odeslal rozhlasem poselství Rabíndra-náthu Thákurovi a František Křižík Albertu Einsteinovi

25. 12. 1930 – Premiéra prvního českého zvukového filmu Fidlovačka podle hry Josefa Kajetána Tyla s hudbou Františka Škroupa

25. 12. 1956 Premiéra českého filmu Synové hor režiséra Čeňka Duby podle předlohy Františka Kožíka

29. 12. 1908 – Na Dornychu vzniklo brněnské biografické divadlo s 396 sedadly působící pod názvy Brněnský biograf, kino Edison a Viktoria

29. 12. 1938 – V Praze se konal pohřeb novináře, spisovatele a dramatika Karla Čapka

31. 12. 1927 – Uskutečnilo se jedinečné rozhlasové vysílání silvestrovského programu z pěti pražských kabaretů

31. 12. 1955 – Československá televize začala vysílat z nového studia v Ostravě

1. 1. 1818 – Básník Antonín Jaroslav Puchmajer založil v Radnicích u Rokycan český čtenářský spolek, první organizaci tohoto druhu v Čechách

1. 1. 1831 – Prohlášením Vlastencům vznikla Matice česká

1. 1. 1846 – Karel Havlíček Borovský převzal řízení Pražských novin

1. 1. 1956 – Byla založena Filharmonie Brno

1. 1. 1992 – Po rozdělení Československa došlo ke vzniku samostatné České a Slovenské televize

2. 1. 1873 – Vyšlo první číslo obnoveného českého časopisu Lumír, jehož redaktory byli postupně J. Neruda, V. Hálek a J. V. Sládek

2. 1. 1961 – Poprvé se vysílal Hajaja – rozhlasové pohádky na dobrou noc četl Vlastimil Brodský

2. 1. 1965 – Svoji historickou premiéru měl televizní Večerníček

3. 1. 1884 – Česká premiéra Bizetovy opery Carmen v překladu Elišky Krásnohorské v Praze

3. 1. 1926 – Zahájení pravidelného vysílání Zemědělského rozhlasu, první uvedení odborného rozhlasového vysílání v Evropě

4. 1. 1880 – Při koncertu k 50. výročí prvního veřejného vystoupení Bedřicha Smetany zazněly poprvé na Žofíně Večerní písně, Tábor a Má vlast

4. 1. 1896 – První koncert České filharmonie v pražském Rudolfinu

5. 1. 1912 – Koncertem České filharmonie dirigovaným Václavem Talichem byla v Obecním domě otevřena Smetanova síň

9. 1. 1939 – Jan Voskovec, Jan Werich a Jaroslav Ježek se rozhodli pro emigraci po uzavření Osvobozeného divadla

Úmrtí

1.12.

2014 – Jan Schneider, textař, básník, dramatik, scenárista, novinář (* 30. března 1934)

2.12.

1915 – Jan Malát, hudební skladatel, pedagog, sběratel lidových písní (* 16. června 1843)

1952 – Jiří Plachý starší, herec (* 29. července 1899)

4.12.

1895 – František Karel Kolár, herec, režisér a výtvarník (* 29. ledna 1829)

1919 – František Augustin Urbánek, hudební nakladatel a knihkupec (* 23. listopadu 1842)

1926 – Viktor Ponrepo, majitel prvního stálého kina v Čechách (* 6. června 1858)

2016 – Radim Hladík, rockový kytarista, skladatel, producent a pedagog (* 13. prosince 1946)

5.12.

1940 – Jan Kubelík, houslista a skladatel (* 5. července 1880)

1971 – Jiří Grossmann, textař, zpěvák a komik (* 20. července 1941)

2012 – Miroslav Sígl, český publicista a spisovatel (* 25. září 1926)

2004 – Zuzana Navarová, zpěvačka, skladatelka a textařka (* 18. června 1959)

2020 – Vadim Petrov, hudební skladatel (* 24. května 1932)

9.12.

2001 Hynek Maxa, operní pěvec, pěvecký pedagog (* 7. května 1922)

10.12. 1879 – Josef Jiří Stanovský, divadelník, spisovatel a dramatik (* 11. listopadu 1844)

Umění zábavního umění - část III. Pěvecké a hudební recitály, koncerty, show

Koncerty a pěvecké show – hudebně písňové recitály předních zpěváků a skupin. Velké podívané s mnoha světelnými efekty a vždy téměř dokonalou režii.

Slavné Lucerny (kdo prodá Lucernu, tak je špička), dnes O2 Aréna a jiné velké koncertní sály. Dokonale dramaturgicky a režijně propracované podívané (show) s důrazem na vytvoření graduující atmosféry. „Kotel“ emocí, dnes už téměř vždy „živě“ anebo jen na „half playback“. Strhující pocit sounáležitosti diváků s umělci. Davová atmosféra.

Porta, folkové a country festivaly, trampská píseň – typický český fenomén vyšel z trampského

hnutí a specifických písniček. V dobách největší slávy (konec 80 let) se v Plzni na Portě každoročně scházelo na 20 tisíc nadšenců.

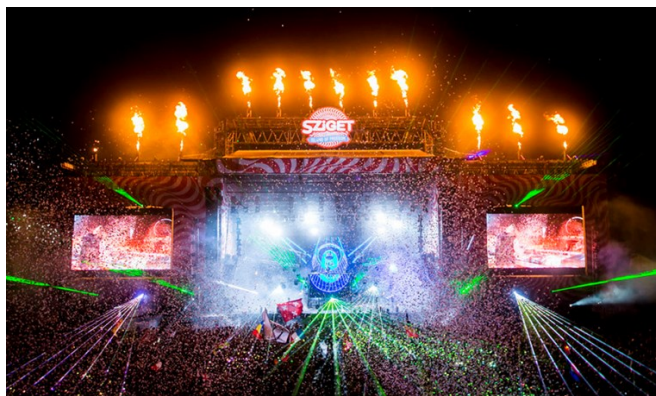
Nejdříve jen skromně trampské „potlachy“ a písničky táborových ohňů. Pak se přidávala i česká verze americké country a písničky souhrnně označované jako folk. Od upravených lidovek H. a P. Ulrychových a jejich vlastní tvorby inspirované folklorem, přes „Kapitána Kida“, Samsona

Lenka, Greenhorny, Fešáky a Plavce - Rangers, až po Michala Tučného, Wabiho Daňka, Roberta Křestana aj. Návštěvníci na nich s nadšením přijímají i recitaci poměrně náročné poezie.

Porta stále trvá, i když v menších rozměrech. Změnila se i její tehdejší společenská funkce – jakýsi nenápadný odpor vůči totalitnímu režimu. Ale láska k melodickým a romanticko-naivním písničkám zůstala.

Pořád je „Rosa na kolejích“. I Waldemar Matuška v závěru své české kariéry zpíval s KTO.

Velké multikulturální festivaly – začal to Woodstock v 60. letech v USA, dnes je snad nejznámější

ší Rock For People, Collors Of Ostrava, Votvírák a další.

Je až neskutečné, jaké žánry se scházejí na těchto obřích festivalech. Od Hevy Metalu, přes téměř Techno, až po Karla Gotta, Jaroslava Uhlíře, Miroslava Žbirku, Tomáše Kluse a něžnou Anetu Langerovou. Opět neskutečná atmosféra. Hudební tolerance (komu se něco nelíbí, tak ať tam nechodí, hlavně nerušit), diváci zpívají, baví se.

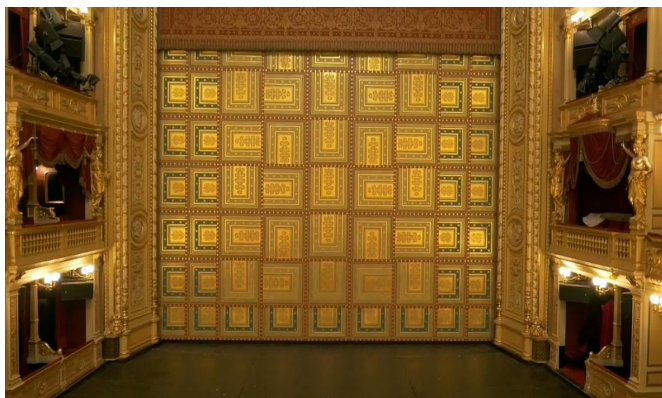
Několikaletá epizoda masové popularity techna brzy skončila.

Největší festival na Strahově 2006, padesátiny Honzy Nedvěda, zpíval s bratrem Františkem, hosté Spirituál, Suchý – Molavcová, Fešáci, Petr Novotný, 70.000 diváků.

PhDr. Václav Soldát

Zbytek seriálu naleznete na www.zabava-artes.cz

Kolik opon má Národní divadlo

Bezpečnostní opona Národního divadla

Každý nadšenec divadelních představení to zná – poslední zvonění, lidé se usazují na svá místa, v sále se pomalu stmívá a všude se rozhostí to posvátné divadelní ticho, které signalizuje, že za chvíli se rozevře opona a představení začne. Někdy ještě předchází slavnostní fanfára nebo úvodní takty z orchestrů, to záleží na druhu představení. Každopádně divadelní opona je něco, co má svůj specifický význam ve většině divadel. A nejde jen o to, že se za oponou připravují herci na svůj výkon, zatímco diváci v hledišti s napětím očekávají, co je za jejich peníze čeká. Divadelní opona, to je vlastně přechod mezi dvěma světy. A v případě pražského Národního divadla je těch přechodů hned několik.

Někteří lidé považují za první z opon tak zvaný lambrekín, což je oproti ostatním oponám úzký pruh v oblouku jeviště pod jeho vrcholem. V Národním divadle je rudý, vyrobený ze sametu se zlatým lemováním, ozdobným vzorem a střapci. Úkolem této opony není oddělovat svět v hledišti a na jevišti, ale zakrývat technický prostor provazisti. Faktem ale zůstává, že tuto oponu ve skutečnosti vnímá jen málokdo – všichni ji berou jako samozřejmost.

Důležitou součástí protipožárního systému je masivní železná opona, která byla součástí projektu Národního divadla už při jeho první stavbě v letech 1870 (podzemní prostory) až 1881 (otevření). Měla sloužit k ochraně původní opony od Františka Ženíška, která symbolizovala alegorii umění a Génia obklopeného alegoriemi Hudby

a Dramatu. Ženíšek vyhrál výběrové řízení v roce 1880 a byla to právě tato opona, která „šla nahoru“ při slavnostní premiéře 18. června 1881. A bohužel také ta, která 12. srpna 1881, tedy velmi krátce po slavnostním otevření, shořela při velkém požáru Národního divadla. Tehdejší železná opona byla tou dobou přivázána řetězem na zámek, protože se pod ní nacházelo lešení štukatérů dokončujících výzdobu. Díky tomu nemohla být včas spuštěna a nesplnila svůj účel (o požáru Národního divadla si brzy můžete přečíst na www.zabava-artes.cz). Ta současná je již třetí v pořadí a byla Františkem Kyselou zdokonalena tak, aby se dala ovládat z pěti na sobě nezávislých míst najednou. Zvedá se asi deset minut před začátkem představení a její zvednutí trvá zhruba minutu. V případě požáru ale dokáže sjet dolů už za 30 vteřin. Váží 120 tun.

Opona od Vojtěcha Hynaise

Novou divadelní oponu již Ženíšek nenamaloval – oficiálně kvůli pracovní vytíženosti, ale již tehdy se šušalo, že to bylo spíš kvůli sporům o finanční ohodnocení (možné ale také je, že ho trochu urazil fakt shoření jeho velkolepého díla). Nové výběrové řízení nakonec vyhrál Vojtěch Hynais. Tou dobou byl v Paříži, nicméně realizaci výzdoby opony již realizoval v Praze, a to s posvěcením Ženíškovým posvěcením. Hynais zvolil zcela odlišný přístup k motivu a znázornil na něm znovuvstání Národního divadla. Pozadí tvoří jakási napodobenina pantheonu, chrám určený múzám. Nad ním se vznášá anděl třímající

v rukách prapor ve slovanských barvách, na kterého vzhlíží dav. Hynais bohužel pojal oponu až v příliš antickém duchu, a proto nebyla ve skutečnosti nikdy zadavateli schválena. Naopak – Hynais dostal za úkol celé dílo přepracovat a současná opona se zachovala jen proto, že nové slavnostní otevření bylo příliš brzy na přípravu nové. Toto velkolepé umělecké dílo má 140 metrů čtverečních a Hynais a jeho pomocníci na něj spotřebovali 26 kilogramů barev.

Za Hynaisovou oponou se nachází klasická červená opona, na kterou jsme zvyklí z většiny divadel. Ta se tedy otevírá před představením jako v pořadí třetí. Pozorný divák přitom postřehne, že na pozadí jeviště se nachází ještě černá opona, která opět slouží k zakrytí technického vybavení divadla. Zrakům diváků potom zůstává skryta zadní protipožární opona, která stejně jako první železná opona slouží k ochraně před požárem, tentokrát zázemí. V případě požáru se tak herci ocitnou mezi dvěma železnými oponami a musí opustit jeviště jedním z bočních východů nebo otvorem v zadní protipožární oponě.

Až se příště zajdete podívat na nějakou hru do Národního divadla, zkuste se zadívat na jednotlivé

Reprodukce původní opony Františka Ženíška

vé opony a připomenout si, že mezi Vámi a tím jiným světem na jevišti je víc, než si myslíte. Určitě se pořádně zadívejte na železnou oponu a na neuvěřitelné dílo Hynaise, které připomíná z dálky nádherný historický gobelín. A nezapomeňte pozorně zapátrat za zády herců, jestli nedohlédnete až k zadní oponě, která dokazuje, že i v zázemí je co odkrývat.

Tomáš Hejna

Zajímavost

DAGUERROTYPE - BOLESTIVÝ ZÁZRAK VĚDY

JE to opravdu tak. První snímky tímto působivým vynálezem Francouze Louise Jacquese Mandé Daguerreta bývaly pro ztvárněné osoby vskutku bolestivým a nepříliš pohodlným zážitkem. U těchto prvních fotografií, kdy reagoval jodid sodný se světlem, se muselo čekat patnáct až dvacet minut, než došlo k ustálení obrazu na desce a tím vznikl obraz. Jenomže – celých těch patnáct až dvacet minut musel zaznamenávaný objekt nehybně sedět! A to doslova. Jakmile učinil jen trochu prudší pohyb, z končetin se stávaly čmouhy a z obličejů skvrny. Není tedy divu, že pořízení snímku nebylo právě nejlevnější záležitostí. Než se podařilo princip daguerrotypie zdokonalit, museli si fotografové vypomáhat celou soustavou podpěrných pomůcek pro hlavu, ruce i tělo, aby jim jejich objekty neuhýbaly z dané pozice.

Malý slovníček zábavního umění

Theatregraph: Jedná se o zcela jedinečnou kombinaci jevištního vystoupení a promítaného obrazu na pozadí či přímo na scéně, například pomocí diapozitivů nebo světla. Děj se tak může posunovat do minulosti či budoucnosti, ve hře se mohou objevovat nadpřirozené bytosti nebo abstraktní postavy. Poprvé se tento zajímavý princip objevil v roce 1935, a to ve hře Procitnutí jara od Wedekinda. Autorem experimentálního kusu nebyl nikdo jiný než E. F. Burian v Divadle D 34, který také tuto techniku dotáhl nejdál. Později převzal tento prvek také Alfréd Radok a scénograf Josef Svoboda. Díky nim se tento prvek rozvinul v další unikátní způsob divadelního představení - Laterna magika. Tímto jedinečným divadelním uměním ohromili v roce 1958 na Světové výstavě v Bruselu širokou veřejnost a dodnes je Laterna magika jedním z velkých lákadel Prahy pro zahraniční turisty.

Tři muži v Čechách

Světově známý anglický spisovatel Jerome Klapka Jerome (1859 – 1927) se proslavil hlavně svojí humoristickou knihou *„Tři muži ve člunu (o psu nemluvě)“*. Vydali ji v Anglii roku 1889, a co je zajímavé – do češtiny jí přeložil Emanuel Hácha, pozdější prezident Protektorátu Čechy a Morava. „Pan spisovatel“ J. K. Jerome vyslal po nějaké době své tři hrdiny na cesty po Evropě a v roce 1900 vyšla další kniha *„Tři muži na toulkách“*. Mám v ruce české vydání z roku 2010. S úsměvem vnímám, jak tehdy, koncem 20. století, Angličané vnímali Evropany, a jak autor viděl Čechy (za Rakouska-Uherska) za krátkého zastavení v Praze a Karlových Varech. Ta pasáž je opravdu velmi krátká, necelých 11 stran z celkových 217. Ale zdá se mi to docela zajímavé, a tak se s Vámi dovolím podělit. V Praze se zdrželi jen krátce, i když konstatují, že patří k nejzajímavějším místům Evropy. *„Její kameny jsou prosyceny historií a romantikou, každé předměstí bylo bitevním polem. Je to město, kde začala reformace a třicetiletá válka.“* To je přece krásně jednoduché hodnocení historického vý-

znamu Prahy. A autor vzpomíná i na defenestrace a husitské píky.

„V Týně stojí červy rozhlodaná kazatelna, z níž kázal Jan Hus,“ ale autor nezapomíná ani na to, že nedaleko je pochován astronom Tycho de Brahe, který se sice mýlil, že země je středem vesmíru, ale jinak hvězdy pozoroval správně. *„Příkré, křivolaké pražské ulice zaplňovala vojska,“* a vypočítává utíkající Zikmundovy pluky i protestanty utíkající před vítěznými katolíky: *„...hned Sasové, hned Bavoři, hned Francouzi,“* a tak dále. Nezapomíná ani na Židy, kteří patřili vždy k význačným občanům Prahy. Ani na to, že pražské židovské Ghetto bylo jedním z prvních v Evropě.

Aby se kamarádi domluvili, tak mluvili Německy, i když jim to zrovna Němci nedoporučovali, že v Praze zuří kmenová zášť mezi německou menšinou a českou většinou. Ona navíc česká abeceda má čtyřicet dva písmena, takže cizinci připomíná čínštinu. Pořád to prý bylo lepší než průvodce v angličtině, který se Anglicky naučil u skotské přítelkyně. A lidová skotština se slovanským přízvukem, doplňovaná německými obrazy, přesahovala schopnosti porozumění (nepřipomíná Vám to třeba osobní zážitky z cest do světa?).

Věnovali se i stravě. Konstatovali mimo jiné, že zápach cibule a česneku je provázel od chvíle, kdy opustili Prahu. A George si až příliš oblíbil plzeňské pivo. *„Zejména za horkého počasí je to zádný nápoj,“* když se ho pije přespříliš. Do hla-

vy ani tolik nestoupá, ale může neblaze působit na postavu.

Vzpomínky na Petra Hapku lákají spoustu diváků

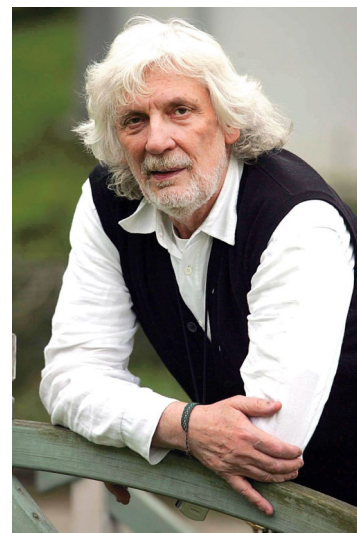
Bára Štěpánová, fotograf Jakub Ludvík či dvě z dcer Petra Hapky, to byli jen někteří z hostů pořadu Jana Herčíka, zvěrolékaře a starosty Horoměřic, s názvem Vzpomínka na Petra Hapku. Stylový večer, který probíhal 25. listopadu v prostorách CVA Velké Přílepy (Centrum volnočasových aktivit), byl plný neobyčejných vzpomínek na tohoto neobyčejného českého skladatele a zpěváka, kterého můžeme směle zařadit mezi nejvýznamnější české hudebníky přelomu 20. a 21. století. Petr Hapka, žijící dlouhodobě v blízké Okoři a pohřbený na hřbitově v sousedních Noutonicích, byl velkým milovníkem koček, a tak se řada vzpomínek točila právě kolem nich. Mnoho dosud neuveřejněných příběhů z jeho soukromého života prozradily nejen jeho dcery a poslední manželka, ale také samotný Herčík, který jako veterinář kočky Petra Hapky ošetřoval. Zajímavé bylo vyprávění kameramana

Poslední zastávka byla v Karlových Varech. Podívali se, že se tu (tenkrát) vstávalo o páté hodině ranní. „Obvyklá hodina promenády, kdy na kolonádě hraje hudba a u vřídla čeká přes kilometr dlouhý zástup od šesté do osmé ráno.“ A uslyšíte tu víc řeči než kdy v Babyloně. „Polské židy a ruská knížata, čínské mandaríny a turecké paši, dámičky z bulvárů, španělské grandy i anglické šlechtičny, chicagské milionáře tu potkáte, co deset kroků.“ Ale stěžovali si, že tu není pepř, i když tu je samý luxus. Pepř je totiž prý pro pacienty jed. Takže tu prý vznikaly i „Pepřové společnosti“, které vyjíždějí do okolí, kde se oddávají pepřovým orgiím. A tak hrdinové knihy raději vyrazili dál do Německa.

Takže až se podíváte v Praze i Karlových Varech kolem sebe, tak si tohle vzpomínání můžete připomenout. Nebo si vezměte nějakého Jerome K. Jeromeho rovnou s sebou. Hezky se čte a má osobitý anglický suchý humor.

PhDr. Václav Soldát

Jana Mudry, autora několik let natáčeného dokumentu o Hapkově životě. Večer byl prodchnut několika Hapkovými písněmi, které zde zazpívaly Bára Štěpánová a Hapkovy dcery. Prostředí doplňovaly na plátno promítané fotografie z jeho soukromého života, jeho busta nebo zvětšené fotografie vystavené na podiu. Jejich zmenšené verze si nakonec mohli odnést diváci domů jako vzpomínku na nádherně prožitý večer.

Tomáš Hejna

319 Kč / nyní 299 Kč

349 Kč / nyní 299 Kč

439 Kč

419 Kč / nyní 369 Kč

b Bontonland

2 299 Kč

www.bontonlan.cz

Příběh o předrevolučním zpěvákovi, který po roce 1989 zjišťuje své možnosti, jak dál žít a jak se jednou vrátit. Příběh je inspirován autorovým životním příběhem

299Kč / nyní 219Kč

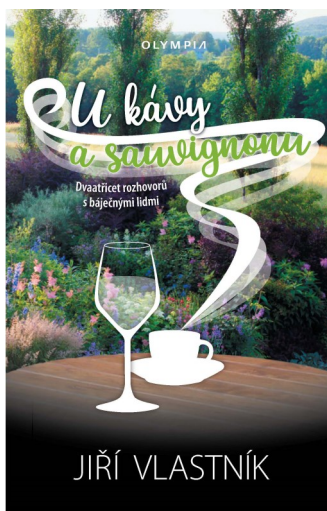

Jedinečné podání životopisu slavného Krále komiků z pohledu lidí v jeho okolí. Ivan Černý napsal podle vyprávění očitých svědků.

299Kč / nyní 219Kč

OLYMPIA

www.iolympia.cz

Kniha známého novináře Jiřího Vlastníka přináší čtenářům dvaatřicet rozhovorů s významnými osobnostmi české kultury a společností, z nichž některé již nejsou mezi námi.

349Kč / nyní 249Kč